

16^e jaargang, #2

4 juli 2018

Agrometeorologische Berichten **Situatie op 30 juni 2018**

Samenvatting

Mei en juni waren erg droog, vooral in Vlaanderen en Waals-Brabant. Door de hoge temperaturen verbruiken de gewassen veel water. Van droogteschade is er momenteel nog geen sprake, maar als er in de komende weken onvoldoende regen valt dan zou dit wel een negatieve impact kunnen hebben op de opbrengst van de zomergewassen. Voorlopig zijn de opbrengstvoorspellingen nog overwegend gunstig.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION en PROBA-V (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: KBIVB/IRBAB, Inagro, LCG, PCA, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP, CIFP, CADCO, Boer&Tuinder, Landbouwleven en VILT.

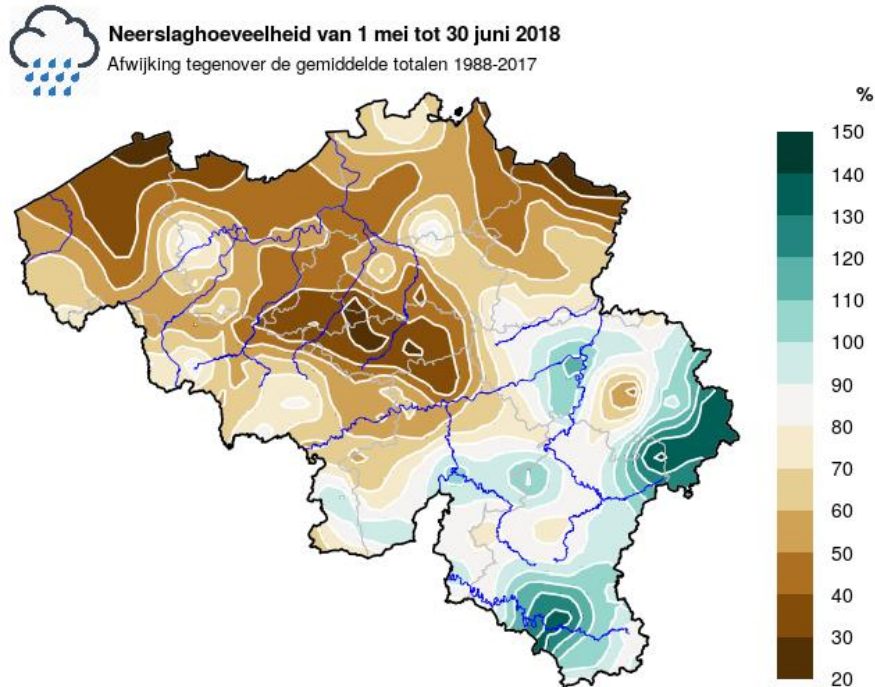
Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (Ulg, Liège)	Bernard Tychon Joost Wellens	bernard.tychon@ulg.ac.be joost.wellens@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel Frédéric Vanwindekens	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be f.vanwindekens@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Herman Eerens	isabelle.piccard@vito.be herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be cricot@meteo.be

Datum van de volgende berichten: *september 2018*

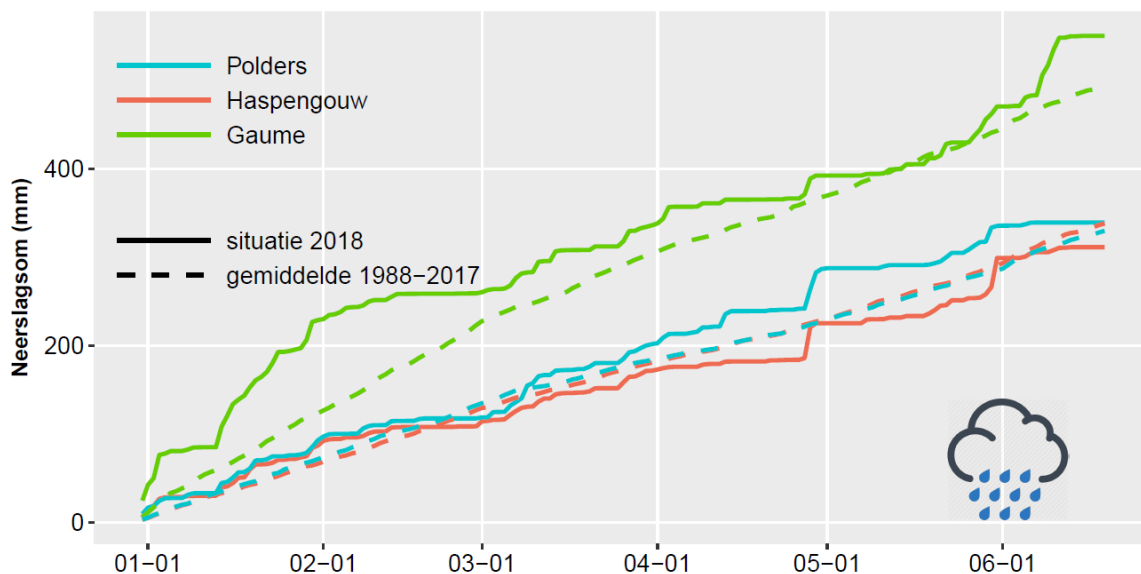
De weersgesteldheid

De maanden mei en juni waren zeer warm en droog. In Ukkel viel slechts 13.9 mm neerslag in mei en 15.8 mm in juni terwijl dit normaal respectievelijk 66.5 mm en 71.8 mm zou moeten zijn. Het waren dan ook de droogste maanden sinds 1981. Toch zien we grote verschillen in het land. In het noorden en het centrum viel er tijdens de voorbije twee maanden slechts 20 tot 50% van de normale hoeveelheid neerslag (bruine zones in Figuur 1). In het zuiden is de situatie overwegend normaal en is er van droogte weinig tot geen sprake.

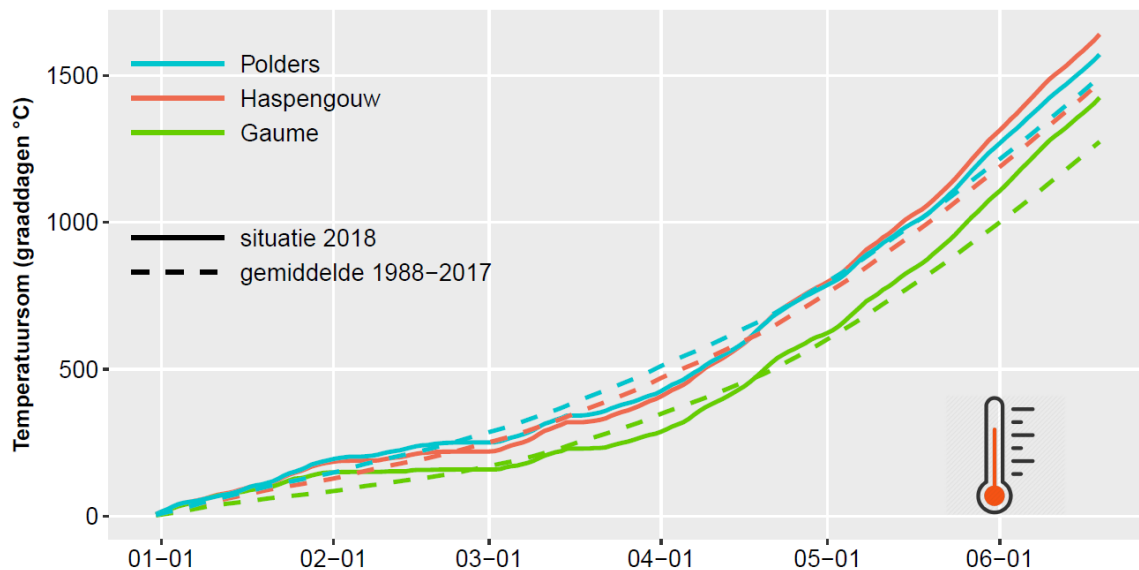
Figuur 1: Neerslaghoeveelheid van 1 mei tot en met 30 juni 2018 ten opzichte van het gemiddelde (1988-2017) (Bron: KMI)

Figuur 2 toont het verloop van de neerslagsom sinds 1 januari 2018 voor drie verschillende regio's. Eind juni worden overall nagenoeg normale waarden bereikt. Mei en juni waren dan wel erg droog in Vlaanderen en in Waals-Brabant, toch viel er eind mei lokaal soms flink wat neerslag onder de vorm van onweersbuien. Wateroverlast en modderstromen zorgden vooral in erosiegevoelige gebieden voor heel wat schade op en rond de akkers.

Figuur 2: Neerslagsom van 1 januari tot en met 30 juni 2018 ten opzichte van het gemiddelde (1988-2017) in de Polders, Haspengouw en de Gaume (Bron: KMI)

Wat de temperatuur betreft (Figuur 3) stellen we vast dat sinds begin april - de periode dat de groei van de wintergewassen hernam en de aanleg van de zomerteelten plaatsvond - de temperatuursom in alle regio's boven de gemiddelde waarde ligt. Eind juni bedraagt het verschil zo'n 150 tot 200 graaddagen. Waar de zomergewassen op tijd gezaaid of geplant konden worden, zien we nu dan ook een groeivoorsprong van 10 tot 15 dagen.

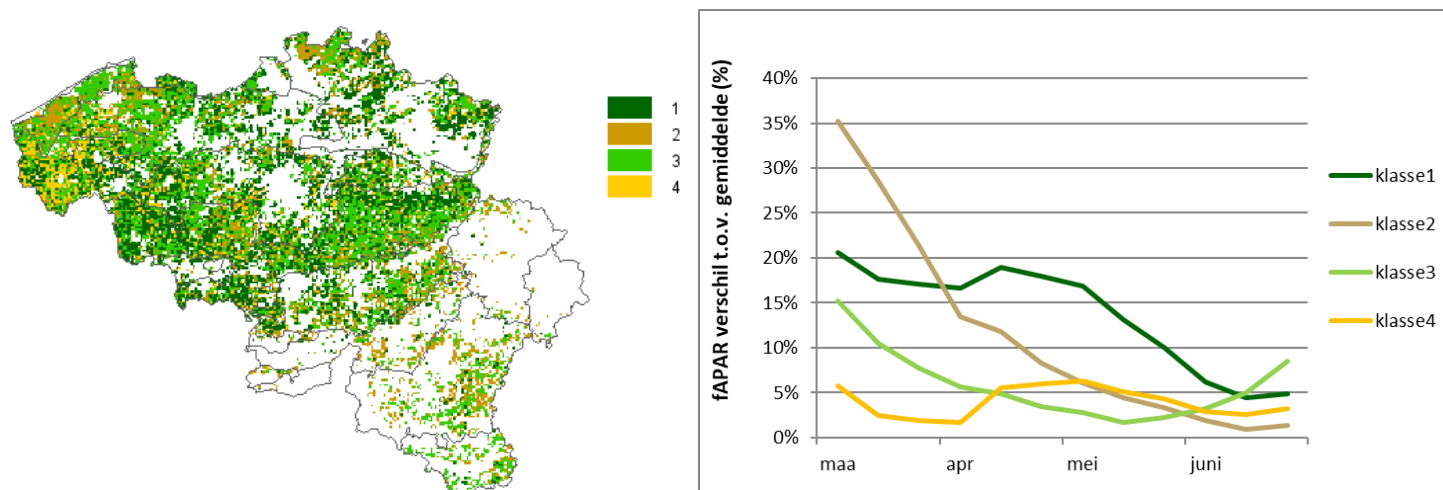
Figuur 3: Temperatuursom van 1 januari tot en met 30 juni 2018 ten opzichte van het gemiddelde (1988-2017) in de Polders, Haspengouw en de Gaume (Bron: KMI)

Vooral in het noorden van het land zorgt de droogte in combinatie met de hoge temperaturen van eind juni – begin juli en een droge oostenwind voor een sterke gewasverdamping en een snelle uitdroging van de oppervlakkige bodemlagen. Bovendien wordt er niet meteen regen voorspeld waardoor de toestand wel eens ernstige gevolgen zou kunnen hebben voor de landbouwgewassen, vooral op bodems met een gering vochthoudend vermogen.

Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de Proba-V satellietbeelden blijkt dat de vegetatie-index eind juni overall boven het gemiddelde van de jaren 2003-2017 ligt (zie Figuur 4, grafiek). Dit valt deels te verklaren doordat de gewassen meer biomassa aanmaken dan normaal en deels doordat ze een voorsprong in hun ontwikkeling vertonen dankzij het warme weer. In de lichtgroene zones op de kaart (klasse 3) neemt de vegetatie-index sinds half mei dan ook versneld toe. In delen van West-Vlaanderen (klasse 4, bruine zones op de kaart) en de Kempen liep de aanleg van de zomerteelten, vooral aardappelen en maïs, heel wat vertraging op (zie vorig Bericht). We zien in deze zones een relatieve daling van de vegetatie-index. Eind juni is de toestand wel al grotendeels genormaliseerd.

Het neerslagtekort in het noorden van het land lijkt eind juni dus nog maar weinig impact op de gewasgroei te hebben. Daar zou in de komende weken echter verandering in kunnen komen indien de droogte blijft aanhouden.

Figuur 4: Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (2003-2017) in 4 klassen en evolutie van de verschillen per klasse van 1 maart tot en met 30 juni 2018 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Overzicht van de gewassen: huidige toestand en opbrengstraming

Wintertarwe:

Begin juni werden belangrijke aantastingen door de oranje tarwegalmug gemeld door CRA-W en LCG. Bij gevoelige rassen en op niet of te laat behandelde percelen kan dit leiden tot opbrengstverliezen in de orde van 1 tot 3 ton per hectare. De regio's Namen, Waals-Brabant, Luik en Limburg werden het zwaarst getroffen. In Henegouwen, Oost- en West-Vlaanderen is de aantasting minder groot. In tegenstelling tot de getroffen regio's regende het hier op 14 april. Daardoor kwamen de volwassen galmuggen al vroeger uit, een tweetal weken vóór het gevoeligste stadium, de aarvorming.

Het zonnige weer zorgt ervoor dat op gezonde en goed onderhouden tarwepercelen waar geen vroege vorstschade opgetreden is, de verwachte opbrengsten wel hoog liggen.

Wintergerst:

De oogst van de wintergerst is van start gegaan rond 24-25 juni, een week tot 10 dagen vroeger dan normaal. De ziektedruk was groot tijdens de voorbije weken, meldt CRA-W. De bladvlekkenziekte (*Helminthosporiose*) veroorzaakte heel wat schade. De opbrengstverliezen in niet behandelde percelen zijn dan ook erg groot. In behandelde percelen hangt het verlies af van de graad van resistentie van het ras. Daarnaast zorgt legering plaatselijk ook voor een lagere opbrengst.

Suikerbieten:

Dankzij het warme weer in mei konden de bieten van de eerste zaai begin juni de lijnen vlot sluiten, vernemen we van het KBIVB. Sommige percelen werden herhaaldelijk getroffen door hevige regenval, soms gepaard gaand met hagel. Waar het loof beschadigd was, gaf dit vaak aanleiding tot *Pseudomonas* infecties. *Pseudomonas* is echter een bacterie waartegen geen behandeling moet gestart worden. De ziekte verdwijnt bij droog en warm weer.

Aardappelen:

Op de meeste Waalse percelen is de opkomst vlot verlopen volgens FIWAP. De percelen die eind mei door het onweer getroffen werden, dragen daar soms nog de gevolgen van, maar de verwachte opbrengstverliezen zijn momenteel beperkt tot 1-2%. Dit percentage kan mogelijk wel nog stijgen door verdichting van de ruggen bij aanhoudende droogte. Het aantal schadegevallen ligt iets hoger dan normaal, maar veel lager dan in 2016.

Op de meeste plaatsen komen de aardappelen al volop in bloei, een tweetal weken vroeger dan normaal. De bloei is ook erg uitbundig. Op de percelen die in april aangelegd werden, doen de aardappelen het goed en neemt de biomassa flink toe. Op de laat geplante percelen ontwikkelt het loof minder goed.

In Vlaanderen verliep de opkomst van de aardappelen niet overal even vlot volgens Inagro. Dit is deels te wijten aan het late plantseizoen (zie vorig Bericht), waardoor pootgoed misschien teveel afgekiemd was of te lang moest bewaard worden in suboptimale omstandigheden. Soms waren opkomstproblemen ook terug te brengen tot het pootgoed zelf of viel er kort na het planten lokaal heel veel neerslag, waardoor zuurstofgebrek optrad in de bodem. Waar er weinig neerslag viel en laat geplant werd, zien we vaak een eerder beperkte lengtegroei van het aardappelloof en een uitbundige bloei.

Half juni werden er in het ganse land tamelijk wat plaagaantastingen waargenomen, zowel op afvalhopen, vroege als bewaaraardappelen. De droge, warme periode die nadien volgde en nog steeds aanhoudt zorgt voor een onderbreking in de infectiecyclus en ziekteontwikkeling. Dit jaar waren opvallend veel Coloradokevers aanwezig, zowel in aardappelopslag van vorig jaar als in consumptiepercelen en dit in alle regio's. De verwachting is dat zich binnenkort een tweede generatie zal ontwikkelen waarbij de aantallen kevers en larven hoog kunnen oplopen.

Door de droogte is ook de knolgroei beperkt. In vroege rassen (Amora) tonen tellingen op praktijkpercelen normale aantallen voor stengel- en knolaantal. Proefrooiingen in de laatste week van juni laten een opbrengst zien die duidelijk onder de normale waarde ligt. Praktijkpercelen Amora bemonsterd in de Zandstreek (regio Kortemark-Koekelare en regio Zulte-Aarsele-Deinze) halen na 72 groeidagen gemiddeld 22 ton/ha (praktijkopbrengst), waarbij beregende percelen 8 ton/ha meer opbrengen dan niet beregende percelen. In voorgaande jaren haalde dit ras normaal al 30 ton/ha. De warme temperaturen maken ook dat de bodemtemperatuur al hoog opliep, tot boven 25°C ter hoogte van het knolnest. Als gevolg hiervan zijn bij gevoelige rassen als Bintje al hier en daar doorwassymptomen waargenomen.

Maïs:

Op enkele weken tijd evolueerde de toestand op de Kempische velden van te nat naar te droog, meldt LCV/Hooibeekhoeve. Waar er begin mei nog de vrees leefde voor de natte omstandigheden baart nu de droogte zorgen. Nadat de bodems voldoende opgedroogd waren van de zware regenval eind april, konden de werkzaamheden hervat worden. Vanaf 10 mei werd er terug volop maïs gezaaid. Afhankelijk van de regio viel er tussen 20 mei en 1 juni nog zo'n 20 liter water maar daarna heeft het niet meer noemenswaardig geregend. De gevolgen van de droogte laten zich vanaf eind juni duidelijk merken in de maïs. Vooral de percelen na gras hebben het moeilijk. Maar ook de grasgroei ligt nagenoeg stil. Waar mogelijk worden gewassen beregend. Er zijn ook duidelijke verschillen merkbaar in de onkruidbestrijding bij maïs. Waar er tijdig kon behandeld worden, in veel gevallen bij een tijdige zaai, kan er gesproken worden van een geslaagde onkruidbestrijding. Op de later gezaaide percelen, en dan vooral daar waar er bijvoorbeeld veel vingergras voorkomt, is de onkruidbestrijding veel minder geslaagd. De droge omstandigheden beperken sterk de werking van de bodemmiddelen met veel nakiemers tot gevolg. Zowel het gebrek aan vocht als de concurrentie van de onkruiden kunnen een duidelijk negatieve invloed gaan hebben op de productie.

In Wallonië is de situatie gunstiger volgens het CIPF. De zaai van de maïs verliep er onder goede omstandigheden en het gewas vertoont momenteel een groeivoorsprong van ongeveer 10 dagen.

Tabel 1 toont de **opbrengstvoorspellingen** voor wintertarwe- en gerst, voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) voor de verschillende landbouwstrekken.

Voor de suikerbieten ligt de voorspelde opbrengst een stuk hoger dan het gemiddelde van de voorbije 5 jaren. Ook voor de aardappelen zijn de voorspellingen gunstig met een lichte stijging ten opzichte van het gemiddelde. Bij de andere teelten zijn de tendenzen minder duidelijk. We wensen echter te vermelden dat de voorspellingsmodellen slechts in beperkte mate rekening houden met extreme weersomstandigheden, ziekten of plagen en fenomenen zoals legering van granen. De cijfers in Tabel 1 dienen bijgevolg met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd te worden. De oogst van de zomergewassen is bovendien nog veraf en veel zal afhangen van de weersomstandigheden in de komende weken, of de droogte nog lang zal aanhouden of niet.

Tabel 1: Opbrengstvoorspellingen (100kg/ha) per landbouwstreek voor wintertarwe en -gerst, voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2013-2017 volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS). (Bron: CRA-W)

Landbouwstreek	Wintertarwe			Wintergerst		
	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	verschil (%)	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	90,5	88,6	-2,1	90,3	92,4	2,3
Zandstreek	81,1	77,9	-3,9	77,5	77,2	-0,4
Kempen	72,7	69,4	-4,6	64,6	66,0	2,2
Zandleemstreek	88,2	85,1	-3,5	84,6	84,7	0,1
Leemstreek	90,2	89,6	-0,6	87,5	89,5	2,3
Henegouwse Kempen	87,3	87,0	-0,4	82,9	83,9	1,2
Condroz	82,2	82,3	0,0	80,9	84,0	3,9
Weidestreek (Luik)	88,0	87,0	-1,1	82,7	84,4	2,1
Weidestreek (Venen)	72,4	70,7	-2,4	71,8	76,8	7,1
Famenne	72,7	74,1	2,0	71,9	74,5	3,6
Ardennen	66,8	69,8	4,5	65,0	68,4	5,2
Jurastreek	65,1	66,6	2,3	59,8	60,0	0,3
Hoge Ardennen	61,1	68,8	12,5	56,5	58,7	3,8

Landbouwstreek	Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	verschil (%)	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	verschil (%)	2013-2017 (NIS)	2018 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	441,0	423,7	-3,9	788,5	848,2	7,6	431,2	449,9	4,3
Zandstreek	437,1	418,1	-4,3	732,1	778,4	6,3	472,7	477,5	1,0
Kempen	406,6	414,8	2,0	698,1	751,4	7,6	475,0	492,1	3,6
Zandleemstreek	470,8	443,0	-5,9	819,2	844,0	3,0	473,6	477,9	0,9
Leemstreek	462,3	452,8	-2,1	868,3	916,7	5,6	470,9	480,8	2,1
Henegouwse Kempen	440,7	427,2	-3,1	839,4	890,9	6,1	468,9	479,3	2,2
Condroz	437,3	441,7	1,0	802,7	862,3	7,4	468,7	463,9	-1,0
Weidestreek (Luik)	445,0	446,8	0,4	883,5	924,4	4,6	490,5	506,2	3,2
Weidestreek (Venen)	399,0	409,4	2,6	616,5	679,1	10,2	469,1	473,5	0,9
Famenne	432,8	440,5	1,8	757,8	827,5	9,2	459,7	485,8	5,7
Ardennen	449,5	453,6	0,9	799,3	857,6	7,3	259,1	273,8	5,7
Jurastreek	397,0	418,1	5,3	-	-	-	264,9	294,8	11,3
Hoge Ardennen	353,9	318,1	-10,1	-	-	-	-	-	-